

KISWAHILI FORM ONE TERM ONE 2023

MARKING SCHEME

TIME: 2 HOURS

INSHA

1. Hii ni insha ya methali

-maana yake

Mtu akitendewa mema naye anakosa kuonyesha shukrani .

[i] mtahiniwa atoe kisa kinacholenga maana hii

[ii] si lazima mtahiniwa aeleze maana na matumizi ya methali

[iii] mtahiniwa ni sharti aisome insha yote kuzingatia vipengee muhimu vipengee hivi ni ?

[a] maudhui

[b] msamiati

[c] mtindo

[d] sarufi

[iii] ngazi mbalimbali za kiwango kwa muhtasari

<u>KIWANGO</u>	<u>NGAZI</u>	<u>ALAMA</u>
A	A+	19-20
	A	18
	A-	16-17
B	B+	14-15
	B	13
	B	11-12

2

C	C+	09-10
	C	08
	C-	06-07
D	D+	04-05
	D	03
	D-	01-02

UFAHAMU

[1] [i] Asiyesikia na mkuu huvunjika guu

[ii] umekuwa pweza kujipalia makaa?

Sahihisha kichwa kingine chochote kinachoafiki kifungu hiki

[alama 1]

[2] Kuitwa mama kabla ya kumkopoa mwana wake mwenyewe

[alama 1]

[3] -Alijiona kuwa yeye ndiye mcukuzi bora

- Aliwaona wenzake kama maua yaliyonyauka na lake ndilo kwanza linaonana na jua

[alama 1]

[4] -kwa kutosikiliza wakuu na kumkimbilia mtu ambaye hata hakuwa anamuelewa vizuri

- pesa na raha alizokimbilia akawa anazisikia kama hadithi ndotoni

[alama 2]

[5]- mumewe hakutulia mambo ya nje , alikuwa kiguu na njia

-Alikuwa na wanawake wengi nje ya ndoa

[6] -kukonda

-homa hapa na pale

-vipelevipele mwilini

[alama 3]

[7] –walikuwa walimfunza umuhimu wa kuwa na maadili

[alama 1]

[8] [i] isiyu na makali

[ii] kuona aibu, soni, fedheha, haya

[iii] -akiwa bado mdogo

-Bado hajakomaa

[iv] kuondoka mahali kwa haraka

[v] vijinenoneno

MATUMIZI YA LUGHA

[a] konsonauti

[ii] irabu

[b] [i] e,i

[ii] a

[iii]o,u

[c] nyuzi za sauti

[d] ala za sauti/ala za kutamkia

[e] –konsonauti ghuna [GH]

-konsonauti sikhuna [H]

[F] b,p,t,d,j,k,g

[g] m,n,ng, ny

[h] Ni sauti ambazo huundwa kwa kuweka pamoja konsonauti mbili au zaidi , kila herufi

huweza kutambulika

Mfano ny, nd,ng,mw,kw,n.k

[alama 1]

[i] sauti ___ silabi ___ neno ___ sentensi

[alama 4]

[j] a_____nafsi

li-----wakati

ye ---- -kirejeshi

m-----kitendwa

pig-----mzizi wa kitenzi

a-----kiishio

[k] [a] ni mawimbi ya sauti jinsi sauti inavyopanda na kushuka mtu anapoongea

[b] ni mkazo unaowekwa kwenye silabi Fulani ya neno ili neno hilo liweze kutokeza maana yake halisi

[L] [i] kuta ambazo zilianguka ni hizi

[ii] wanagenzi wale wamepita mtihani vizuri

[M] [a] mazoea

[b] uliopo

[N] [i] N, V, T, E

[ii] W, T, N, V

[O] Nyumba hiyo haitafunguliwa

[P] kutanguliza orodha ya maneno

kutanguliza maneno Fulani

kutanguliza usemi halisi

kutenganisha mada kuu na mada ndo go

mwanafunzi atungie sentensi moja kuonyesha matumizi

FASIHI SIMULIZI

[i] Ni fasihi inayowasilishwa kwa njia ya mdomo

[alama 2]

[2] [i] kuburundisha

[ii] kueleemisha

[iii] kuelekeza

[iv] kuonya wa kushauri

[v] kututazamisha mazingira yetu

[vi] kuukuza uwezo wa kufikiria

[vii] kuendeleza utamaduni

Mwanafunzi aeleza hoja kikamilifu maki moja kutaja maki moja moja kueleza

[alama10]

FASIHI SIMULIZI		FASIHI ANDISHI	
1.	Huwasilishwa kwa njia ya mdomo [1]	1	Huwasilishwa kwa njia ya maandishi
2	Huhifadhiwa akilini	2	Huhifadhiwa kwenye maandishi
3	Huweza kubadilishwa hapo hapo wakati wa kusimulia	3	Maandishi yaliyoandika ni vigumu kubadilishwa
4	Ni mali ya jamii nzima	4	Ni mali ya mwandishi
5	Muundo wake ni rahisi kufuatika	5	Muundo wake ni mgumu kufuatika
6	Hutegemea ubingwa wa msimulizi	6	Hutegemea usanii wa mwandishi

